

Baba Mesia 33b Tosafoes

רצה לישבע לשקר: כגון פירות דקל דעבידי דאתו. וא"ת והכל חפילו אי עזידי דאתו היאך יקנה הכפל צמעות ששילם והלא מעות אינן קונות אלא למיקם עליה צמי שפרע ועוד מאי קפריך צסמוך מי יימר דמיגנצא והלא כששילם כבר נגנצה והול"ל מי יימר דנגנצה פירוש שכבר נגנצה שמה נאצדה ויש לומר דהמקשה סבר דצשעת משיכה הקנה לו הפרה לקנות הכפל כשיצא ואע"ג דצפרק מי שמת (צ"צ דף קמו:): אמרי

Peni Joshua BM 33b

בד"ה כגון פירות דקל כו' וא"ת כו' והלא מעות אינן קונות כו' עכ"ל. ויש לתמוה על קושייתם דהא טעמא דמעות אינן קונות היינו מדרבנן שמא יאמר נשרפו חטיך בעלייה [נקמן מו ע"ג] וזה לא שייך הכא. ועוד דאמרינן בפרק הזהב [סג] דבמילתא דלא שכיחא לא גזרו רבנן ואוקמוה אדאורייתא ואין לך מלתא דלא שכיח יותר מההיא דהכא. ועוד דיותר היה להם להקשות דבשעת השבועה לאחר שנגנבה אינו יכול להקנותה ולמוכרה מטעם שאינה ברשותו, דקי"ל [צ"ק פ"ה ע"ג] גזל ולא נתייאשו הבעלים שניהם אינן יכולים להקדיש, ומשמע בכמה דוכתי דכל שכן שאינו יכול להקנותה כדאיתא במרובה [סג ע"ג] גבי לא כתבינן אורכתא ע"ש בתוספות (ד"ה אורכתא).

מיהו י"ל דתנאי היא כדאשכחן לריש לקיש במרובה [סג] דף ס"ח ע"ג] דאמר שהקדישה בעלים ביד גנב ואמרינן דס"ל כתנא דצנועין, ולפי"ז לולי פי' רש"י (ד"ה מקף לה) ותוספות שכתבו דהמקשה אמתני' קאי היה אפשר לומר דדוקא אצריכותא קאי, דבלאו הכי היה אפשר לומר דמשעת תשלומין מקני ליה וס"ל דבכה"ג מעות קונות, ומשום מוכר דבר שאינו ברשותו נמי ליכא דס"ל כתנא דצנועין, אבל מהאי

צריכותא משמע להדיא דמשעת הפקדון מקני ליה מקשה שפיר". מיהו אי אפשר לפרש כן דנהי דס"ד דבשעת התשלומין יכול להקנות לו גוף הפרה כדכתיבנא, מ"מ היאך יכול להקנות לו הכפל למפרע דכפל חל משעת גניבה, ומהא גופא הו"ל לתוספות להקשות דלא קאי אשעת תשלומין אלא אשעה (שמכרה) [שמסרה] לו וכמו שכתב רש"י להדיא [גמ"ה] מי יימר ודו"ק:

Rebbi Akiva Eiger BM 33b

תד"ה כגון פירות דקל וכו', וא"ת הכל אפי' אי עבידי דאתי וכו' והלא מעות אינן קונות לוישכר קושי' חוסי' דאפשר לומר דמתני' סבר שעבודא ד"ת, או כמלוה הכחובה בשטר דמי, וא"כ י"ל שמוכר לו חס יתחייב הנגב כפל וישתעבדו נכסיו מוכר לו זה השעבוד, וכעין מ"ש חוסי' (דף ג"ז ע"ג) ד"ה ילאו שטרות, לרבינו חיים ככן וכו' ע"ש, ולזה פריך הש"ס רק דכוי דש"ל. (בדברי חוסי' אלו ע"י צמ"ש בחי' צ"צ דף מ"ג ע"א באורך). ובעיקר תי' חוסי' דמסקו הגמרא דמקני ליה גוף הפרה והכפל שלו ממילא, אריך ביאור למאי הלכתא מקנה לו הפרה דהא לא זכר בגופי' רק בכפילה, וביחוד מוכר כתבו חוסי' גיטין (דף מ"ב) בחד תירוץ במוכר עבד מוכר שחין דלא כוי מכירה כיון שאינו שוכ כלום, ואינו שוכ כלום רק לקנס כוי כמוכר עבד לקנס, אף דמי"מ מוכרו כולו והקנס ממילא שלו, ואף נחירולא קמא דשם דיכול למוכרו כה"ג, היינו דמי"מ העבד טלו קנוי

לו משא"כ הכל שהגוף חוזר ואין להשומר בו רק כפילה כוי בודאי כמוכר לכפילה, ול"ל כיון שנמכר גם לענין יוקרי' דעבידי דאתי אף דאפשר דלא נגנבה ולא מקנה לו, מי"מ ענין השבחה היוקר' צוב עבידי דאתי, ממילא גם הכפל שלו דקנה כל שבה דמעלמא, ובודאי אלו לא הקנה לו גוף הפרה, רק הפרה לפירותי' לא קנה אותם פירות דלא עבידי דאתי, ול"ל כי חוסי' דמקנה לו הפרה גופא רק שמשוייר לעלמא דתלי בגופי', והקנין מהני לענין יוקר, וממילא קנה ג"כ הכפל, ועדיין אינו מוזן לי כל הנורך לחלק בין מוכר לו פרה לפירותי' דמעלמא דלא מהני אף דשייך לענין היוקר' מי"מ לא קנה הכפל, ובין שמקנה לו הפרה גופי' והכפל ממילא אתי, כיון דמי"מ כל שצגופי' לא קנה ואין לו זכות רק בשבחי' דמעלמא ונקנה לו רק לפירותי', ועי' צמ"ך (ס"י ר"ה) שמשעשע צממת כונת חוסי' דקנה גוף הפרה שאינה חוזרת צעין לבעלים ע"ש, ול"ע.

דאף אי נימא דרש"י סובר דאין יוקרי' - יוקרי' דעבידי דאתי ביאור קושיית התוס' דמעות אין קונות

דאפשר לומר דמתני' סבר דשעבודא דאורייתא, או דמלוה הכתובה בתורה ככתובה בשטר דמי, וא"כ י"ל דהמכירה היא דאם יתחייב הגנב כפל, וישתעבדו נכסיו, מוכר לו זה השעבוד, וכעין מש"כ התוס' לקמן (דף נו:): לרבינו חיים כהן ע"ש, ולזה פריך הש"ס רק דהוי דשלב"ל ע"ש. וכונתו דכיון דמוכר לו השעבוד, חשיב דקונה ממנו קרקע, דבזה שפיר מעות קונות. ופובר הגרעק"א דכמו דיכולים למכור מלוה בשטר, דמוכרים השטר, כמו כן יכולים למכור מלוה בלא שטר מה"ת. [והיינו דהא לכאורה איך מקנה לו חוב הכפל, דהא הוי מלוה ע"פ, וע"כ דהגרעק"א סובר דאפשר למכור אף מלוה ע"פ (ועי' ס"ק הבא)]. ויש לעיין בדעת התוס' דלא תירצו כהגרעק"א, מה הוי סברתם, האם סברי נמי דמוכר לו עצם החוב, ורק דסברי דאפ"ה לא חשיב קרקע מחמת השעבוד. או דסברי דאין מוכר לו כלל את החוב והשעבוד, אלא את הכסף שיגבה אח"כ.

ה) תוד"ה כגון פירות דקל, וא"ת והכא אפי' אי עבידי דאתו, היאך יקנה הכפל במעות ששילם, והלא מעות אינן קונות אלא למיקם עליה במי שפרע. ובפנ"י תמה, דהא טעמא דמעות אינן קונות היינו מדרבנן, שמא יאמר לו נשרפו חטיך בעלייה, וזה לא שייך הכא, דהא לא מחסרא משיכה כלל. ועוד דהא איתא לקמן (דף מו:): דבמילתא דלא שכיחא לא גזרו רבנן, ואוקמוה אדאורייתא דמעות קונות, ואין לך מילתא דלא שכיח יותר מההיא דהכא, ולא קשה קושיית התוס'. ונראה בזה, דהנה יש להסתפק בהא דהבעלים מקנה לו הכפל, האם מקנה לו "חוב" הכפל, או דמקנה לו את "הכסף" של הכפל שיגבה אח"כ. ולכאורה מדברי הגרעק"א מוכח, דהתוס' סברי דמקנה לו אותם המעות שיגבה אח"כ. דהנה הגרעק"א כתב ליישב קושיית התוס' [דהקשו דהלא מעות אינן קונות],

שיעורי רבי דוד פוברסקי זצ"ל

בבא מציעא - דף ל"ג ע"ב אם אפשר להקנות מלוה ע"פ

ולכן הקשו שפיר איך קונה הכפילה ע"י מעות הא אין מעות קונות מעות אלא למי שפרע. ולפי"ז הרי מיושב שפיר קושיית הפנ"י [דהקשה דהא הכא לא מיחסרא משיכה, וכן הוי מילתא דלא שכיחא, דקי"ל דמעות קונות], דלפמש"נ קושיית התוס' הוא דהכא הוי מעות למעות, דאין קונות בכל גוני. (ועי' ס"ק הבא).

ובפשוטו י"ל דהתוס' סברי דמקנה לו המעות עצמם שיגבה אח"כ, וע"ז הקשו דהא אין מעות קונות מעות. אלא דלכאורה צ"ב, דא"כ מה הוסיפו "אלא למי שפרע", דהא מעות אינן קונות מעות כלל לכו"ע, [דאפי' למ"ד דבעלמא מעות קונות, מ"מ לקנות מעות ודאי א"א במעות]. ואפשר דהתוס' סברי דאף דמעות אין קונות מעות כלל, מ"מ מי שפרע איכא בזה,